

پیش‌درآمدی بر
چشم‌انداز
انتخابات در ایران

سیاست در ایران

کنترل فرایندهای انتخاباتی ملی را تشدید کردند. حکومت ایران نیز محدودیت‌ها را در زمینه حقوق شهروندان تشدید کرده و افراد معترض از جمله مخالفان سیاسی، اهالی رسانه، و فعالان طرفدار اصلاحات را دستگیر می‌کند. گروه‌های حمایت از حقوق شهروندی همچنان به این موضوع اشاره دارند که کارنامه حقوق بشری این کشور از بدترین کارنامه‌ها در جهان است.

اما فصل انتخابات گاه با کاهش اندک سخت‌گیری‌ها بر جامعه مدنی تحت نظارت حکومت و رسانه همراه است تا نامزدها بتوانند پیام خود را به دیگران رسانده و حمایت آنها را جلب کنند. به ویژه انتخابات محلی فرصتی برای شهروندان جهت مشارکت در روند انتخابات در فضایی با نظارت و حساسیت سیاسی کمتر، در هر دو بعد داخلی و خارجی، در مقایسه با انتخابات ریاست جمهوری است.

با وجود مشارکت بالای رأی‌دهندگان و تعدد انتخابات، ایران همچنان یکی از کشورهای جهان است که از لحاظ سیاسی کمترین شفافیت و بیشترین خفقان را دارد. کنترل شدید حکومت بر رسانه‌ها، بررسی صلاحیت نامزدها، و زندانی کردن فعالان سیاسی محیطی را در این کشور ایجاد کرده که جای چندانی برای آزادی بیان و تبادل نظر باقی نمی‌گذارد. انتخابات گذشته در ایران نشانی از پایبندی این کشور به اصول دموکراتیک و موازین بین‌المللی در زمینه انتخابات در خود نداشته است. انتخابات در سال ۱۳۸۴ برای اولین بار به دور دوم کشیده شد و با انتقادات گسترده روبرو گردید، و نتایج انتخابات سال ۱۳۸۸ هم اعتراضات گسترده و سرکوب خشونت‌آمیز را در پی داشت. کمی پس از اعلام نتایج انتخابات، صدها هزار نفر از مردم برای اعتراض به آن چه روند ناسالم انتخابات از سوی دولت می‌دانستند به خیابان ریختند. پس از انتخابات بحث‌برانگیز سال ۸۸، برخی سازمان‌های حکومتی خود را در معرض خطر می‌دیدند و

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

ساختار حاکمیت در ایران

ساختار سیاسی در قانون اساسی ایران ساختاری با ویژگی‌های منحصربه‌فرد است که از نظام دوگانه اختیارات در آن سرچشمه می‌گیرد. بالاترین سطح اختیارات در کشور در دست ولی فقیه، رهبر، یا مقام معظم رهبری است که بر دو پایه شورای نگهبان و مجلس خبرگان استوار است. مجلس خبرگان، که نهادی با انتخاب مستقیم است، رهبر را منصوب کرده و می‌تواند او را عزل کند. اما چون شورای نگهبان، متشکل از شش حقوق‌دان منصوب مجلس و شش فقیه منصوب رهبر، باید صلاحیت نامزدهای مجلس خبرگان را تأیید کندⁱ، این نهاد به ندرت به بررسی واقعی اختیارات و مسئولیت‌های رهبری می‌پردازد.

نهاد ملی قانون‌گذاری در ایران مجلس شورای اسلامی (یا به اختصار مجلس) است. مجلس فعلی ۲۹۰ نماینده دارد که با رأی مستقیم مردم برای یک دوره چهارساله انتخاب شده‌اند. اختیارات و وظایف مجلس در ماده‌های ۷۱ تا ۹۰ قانون اساسی تشریح شده‌اند. بر اساس این مفاد، مجلس یک هیئت رئیسه دارد

برای اطلاعات بیشتر درباره روند بودجه‌بندی در ایران به [پیش‌درآمدی بر بودجه‌بندی در ایران](#) منتشرشده در وبسایت نبض ایران مراجعه کنید.

که بر روند کلی قانون‌گذاری، از جمله جلسات، بحث‌ها، آراء، کمیته‌ها، و طرح‌ها، نظارت دارد. معمولاً لوائح برای مطرح شدن به بحث گذاشته می‌شوند. با این حال، برخی طرح‌ها و لوائح امکان تعویق دارند، اما برای گروهی دیگر مثل لایحه بودجه چنین امکانی وجود ندارد. هر چند مجلس ایران از لحاظ قانونی مسئول تصویب بودجه دولت است، اما قدرت واقعی این نهاد در امور مالی با توجه به اختیارات رهبری در نهادهای مذهبی موسوم به بنیادها محدود می‌شود. رهبری از طریق این بنیادها، کنترل ۳۵ درصد از تولید ناخالص ملی را در اختیار دارد، و این نهادها در برابر مجلس، وزارت‌خانه‌ها، و رئیس‌جمهور هیچ‌گونه مسئولیت‌پذیری ندارند.ⁱⁱ

حکمرانی شهرهای کشور در دست مقامات شهری و در رأس آنها شهردار است. شهردار از سوی شورای شهر برای یک دوره چهارساله انتخاب می‌شود. اعضای شورای شهر با رأی مستقیم در هر حوزه برای دوره چهارساله انتخاب می‌شوند. مطابق با ماده‌های ۶، ۷، ۱۲، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۵، و ۱۰۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شوراهای محلی از اجزای اساسی در تصمیم‌گیری و مدیریت کشور در سطح محلی هستند. هر چهار سال، حدود ۲۰۰ هزار نفر برای عضویت در شوراهای شهر، روستا، استان، و منطقه در ایران انتخاب می‌شوند. مطابق با ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها، شهرداری‌ها مسئول امور از این دست هستند:

برای اطلاعات بیشتر درباره روند بودجه‌بندی در ایران به [پیش‌درآمدی بر حکمرانی محلی در ایران](#) منتشرشده در وبسایت نبض ایران مراجعه کنید.

فضاهای عمومی مثل پارک‌ها و بازارها؛ برنامه‌ریزی شهری و صدور پروانه ساخت‌وساز؛ و تلاش در زمینه بهداشت عمومی برای جلوگیری از شیوع بیماری‌های واگیردار؛ و ایجاد فضاهای عمومی برای بازارهای مواد غذایی و تضمین کیفیت مطلوب.

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

احزاب سیاسی

هر چند در ایران بیش از ۲۵۰ حزب به ثبت رسیده‌اند، این احزاب بیشتر فاقد قدرت و تأثیر هستند. سیاست در ایران بیشتر مجموعه‌ای از جریان‌های سیاسی با ائتلاف‌های سیال بین گروه‌های سیاسی، چهره‌های مشهور، حوزه‌ها، و مراکز قدرت است. مهم‌ترین جریانات سیاسی حال حاضر را می‌توان به دو گروه عمده تقسیم کرد: میانه‌روها و اصلاح‌طلبان از ائتلاف موسوم به اعتدال یا میانه‌روی، و تندروها و سنت‌گرایان در ائتلاف موسوم به محافظه‌کار یا اصول‌گرایان. به طور کلی، میانه‌روها بیشتر بر رشد اقتصادی با تکیه بر بخش خصوصی تأکید دارند و کمتر به مسائل اجتماعی و سیاست خارجی توجه دارند. حامیان آنها بیشتر تکنوکرات‌ها و کارآفرینان هستند. اصلاح‌طلبان طرف‌دار آزادی سیاسی و اجتماعی بیشتر هستند و جوانان و طبقه متوسط شهری را نمایندگی می‌کنند. سنتی‌ها یا سنت‌گرایان بیشتر طرف‌دار اقتصاد بازاری و دیدگاه‌های اخلاقی محافظه‌کارانه هستند که برای روحانیون سنتی و طبقه تاجر جذابیت دارد. در نهایت، تندروها طرف‌دار «اقتصاد مقاومتی» هستند و بر خودکفایی، سیاست خارجی ستیزه‌جویانه، و رد اصلاح اجتماعی و سیاسی تأکید دارند.ⁱⁱⁱ

با توجه به افزایش تعداد نامزدها در واکنش به سخت‌گیری‌های شورای نگهبان در تأیید صلاحیت‌ها، این سیستم در چند انتخابات گذشته سردرگمی رأی‌دهندگان را بیشتر کرده است. معمولاً سازمان‌های سیاسی برای روشن‌تر کردن چهره نامزدها، پیش از انتخابات فهرستی از نامزدها را برای راهنمایی رأی‌دهندگان منتشر می‌کنند. اما چون نامزدها به ندرت به وابستگی حزبی و سیاسی خود اشاره می‌کنند، این موضوع در بیشتر رقابت‌های انتخاباتی تأثیر چندانی ندارد و گاه نام یک نفر در چندین فهرست دیده می‌شود. برای مثال، در حوزه‌های کوچک‌تر که تعداد نامزدها کمتر است، رأی‌دهندگان نامزد مورد نظر خود را بر اساس وابستگی سیاسی انتخاب نمی‌کنند، بلکه بر اساس نیازها و منافع محلی رأی می‌دهند.^{iv} این وضعیت به تضعیف روابط بین گروه‌های اجتماعی و احزاب سیاسی منجر شده که یکی از دلایل آن ضعف ساختاری حاکم و نیز توسعه تاریخی ضعیف احزاب سیاسی در ایران و محدودیت‌های کلی در زمینه فعالیت سیاسی است.

کشمکش بین تندروهای محافظه‌کار و اصلاح‌طلبان در انتخابات ۸۸ به اوج خود رسید. جنبش سبز زمانی شکل گرفت که مهدی کروبی و میرحسین موسوی، نامزدهای اصلاح‌طلب، به پیروزی مجدد احمدی‌نژاد، رئیس‌جمهور محافظه‌کار وقت، اعتراض کردند. درخواست‌های آنها برای اعتراض و نیز اتهام تقلب بزرگ‌ترین تظاهرات را از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ به این سو در پی داشت. جامعه جهانی در سطحی گسترده از برخورد تهران با این اعتراضات انتقاد کرد، چرا که رهبران جنبش در حبس خانگی قرار گرفتند و بیش از ۷۰ نفر در اعتراضات پس از انتخابات کشته شدند. حکومت ایران از سال ۸۸ به این سو تلاشش را برای سرکوب اعتراضات بیشتر کرده و با گزینش محدودتر نامزدهای اصلاح‌طلب و میانه‌رو سعی کرده توانایی آنها را برای در دست گرفتن این سمت‌ها محدود کند و مشروعیت از دست رفته در دوران پس از انتخابات را بازگرداند.

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

در انتخابات ۹۴ مجلس، تندروها تنها ۶۸ کرسی از ۲۹۰ کرسی مجلس را از آن خود کردند که نسبت به ۱۱۲ کرسی دور قبل کاهش داشت، و اصلاح‌طلبان و میانه‌روها به ترتیب ۸۵ و ۷۳ کرسی را به دست آوردند. زنان نیز پیشرفت چشم‌گیری داشتند و بالاترین تعداد کرسی را پس از انقلاب اسلامی به دست آوردند. زنان در حال حاضر ۱۷ کرسی را در اختیار دارند، که برای اولین بار از تعداد روحانیون حاضر در مجلس پیشی گرفته است؛ رهبران دینی پس از کسب حدود نیمی از کرسی‌ها در چند سال پس از انقلاب، همواره با کاهش تعداد کرسی‌ها در مجلس روبرو بوده‌اند. این پیش‌روی‌ها نشان می‌دهد شورای نگهبان دست کم تا حدی حضور نامزدهای اصلاح‌طلب و میانه‌رو را تحمل می‌کند.

جریان‌های مهم سیاسی در ایران

جریان سیاسی	جهت‌گیری	اولویت‌های سیاسی	حامیان و تشکل‌ها	چهره‌های سرشناس
میانه‌رو	اعتدال، لیست امید	رشد اقتصادی متکی به بخش خصوصی، ستیزه‌جویی کمتر در سیاست خارجی، دغدغه کمتر نسبت به اعمال اصول اخلاقی اسلامی	تکنوکرات‌ها و کارآفرین‌ها	حسن روحانی، اکبر هاشمی رفسنجانی
اصلاح‌طلب	میانه‌رو، لیست امید	آزادی‌های اجتماعی و سیاسی	جوانان و طبقه متوسط شهری	محمد رضا خاتمی، مهدی کروبی
تندروها	محافظه‌کار، اصول‌گرا	اقتصاد مقاومتی با تأکید بر خودکفایی، ستیزه‌جویی در سیاست خارجی با تأکید بر مخالفت با نفوذ غرب، رد آزادی‌های بیشتر سیاسی و اجتماعی	طبقات پایین‌تر اجتماعی-اقتصادی	محمود احمدی‌نژاد، چهره‌های کلیدی در شورای نگهبان، قوه قضاییه، و نیروهای امنیتی
سنتی‌ها	محافظه‌کاران، اصول‌گرایان	اقتصاد بازاری و ستیزه‌جویی کمتر در سیاست خارجی	روحانیون محافظه‌کار، طبقه تاجر سنتی	علی لاریجانی

اما کمی پس از انتخابات، مشخص شد این پیروزی‌ها آن‌چنان که اصلاح‌طلبان و میانه‌روها امید داشتند، چشم‌گیر نبوده است. مجلس جدید بار دیگر علی لاریجانی را به ریاست مجلس انتخاب کرد که نشان می‌داد ترکیب مجلس

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

آن چنان که از نتایج انتخابات انتظار می‌رفت، تغییری نکرده است. آیت‌الله جنتی، از محافظه‌کاران پروپاقرص و دبیر شورای نگهبان نیز بار دیگر به مجلس خبرگان راه یافت، یعنی جایی که رهبر را تعیین می‌کند.

روند انتخابات

ایران یکی از کشورهایی است که بیشترین تعداد انتخابات را دارد. از سال ۵۷ به این سو انتخابات مجلس، ریاست‌جمهوری، شوراها، یا مجلس خبرگان در ایران برگزار می‌شود. در انتخابات ایران، برخلاف بسیاری از کشورها، رأی‌دهندگان برای شرکت در انتخابات ثبت‌نام نمی‌کنند؛ یعنی روندی برای ثبت‌نام وجود ندارد و کارتی برای افراد واجد حق رأی صادر نمی‌شود. بلکه افراد واجد حق رأی می‌توانند در روز رأی‌گیری در هر یک از شعب اخذ رأی حاضر شده و با ارائه شناسنامه تابعیت ایرانی و داشتن حداقل ۱۸ سال سن را ثابت کنند. بنا به برآورد وزارت کشور، در سال ۹۶ حدود ۵۰ میلیون نفر واجد شرایط رأی دادن هستند. میزان مشارکت در انتخابات مجلس ۶۰/۰۹ درصد (از میان تعداد افراد واجد شرایط) بوده، و این میزان در انتخابات ریاست‌جمهوری ۹۲ برابر با ۷۲/۶۷ درصد بوده است. تأیید این گزارش‌های دولتی آسان نیست چرا که هیچ ناظر مستقلی اجازه نظارت بر انتخابات را نداشته است. شورای نگهبان صلاحیت نامزدهای انتخابات را در سطح ملی بررسی می‌کند.

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

بر اساس ماده ۲۸ قانون انتخابات مجلس، نامزدها برای احراز صلاحیت باید واجد شرایط زیر باشند:

- ✓ ایمان به اسلام، و اعتقاد و التزام عملی به اصول اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی
- ✓ تابعیت جمهوری اسلامی ایران
- ✓ اثبات وفاداری به قانون اساسی و اصل ولایت مطلقه فقیه
- ✓ داشتن حداقل تحصیلات دیپلم یا معادل آن
- ✓ حسن سابقه و اعتبار در حوزه مربوطه
- ✓ شرایط جسمانی مناسب (توانایی دیدن، شنیدن، صحبت کردن)
- ✓ حداقل سن ۳۰ و حداکثر سن ۷۵ سال

در ادوار گذشته انتخابات، شورای نگهبان همواره از اختیارات خود برای رد صلاحیت نامزدها بهره گرفته است. اگر چه مفهوم برخی معیارها مثل سن و ملیت روشن است، اما برخی معیارهای دیگر چندان روشن نیستند و با توجه به ماهیت محافظه کار نهادهای حاکم، به رد صلاحیت گسترده و سلیقه‌ای نامزدها، از جمله بر اساس جنسیت، منجر می‌شود. این روند فاقد شفافیت و انصاف برای درخواست تجدیدنظر است و به نهادهای مسئول امکان می‌دهد افراد را بر اساس تمایلات ایدئولوژیک رد صلاحیت کنند. رد صلاحیت نامزدهای میانه‌رو و اصلاح‌طلب بیشتر از سایر نامزدها است؛ به همین دلیل، تعداد زیادی از این افراد برای انتخابات نامزد می‌شوند تا بتوانند بر روند گزینش و تأیید صلاحیت فشار بیاورند. مثلا، به گزارش خبرگزاری‌های ایران، در سال ۹۴ تعداد ۱۲,۱۲۳ نفر برای انتخابات مجلس نامزد شدند و تعداد نامزدهای زن بیش از ۱,۲۰۰ نفر بوده است - تقریبا سه برابر تعداد نامزدها در انتخابات سال ۹۰. هر چند تعدادی از نامزدها توانستند برای تجدیدنظر اقدام کرده و وارد کارزارها شوند، اما بسیاری از کسانی که از این گردونه خارج شدند، نتوانستند به این عرصه برگردند. در نهایت، ۶,۲۲۹ نفر، شامل ۵۸۹ زن، در انتخابات حاضر شده و بر سر ۲۹۰ کرسی مجلس رقابت کردند. تعداد نامزدهای مجلس خبرگان از ۴۹۳ نفر در سال ۸۸، با رشد تقریبا دوبرابری به ۸۰۱ نفر در سال ۹۴ رسید که حدودا ۹ برابر تعداد کرسی‌های این مجلس بود. شانزده زن خود را برای حضور در این مجلس نامزد کردند، اما همگی رد صلاحیت شدند.

رئیس‌جمهور با رأی مستقیم و از طریق انتخابات دو مرحله‌ای انتخاب می‌شود و در مقام ریاست دولت وزرایی را برای تشکیل کابینه انتخاب می‌کند که باید به تأیید مجلس برسند.^۷ وزرا باید در برابر رئیس‌جمهور و مجلس پاسخگو باشند. پست نخست‌وزیری در اصلاح قانون اساسی و در سال ۱۳۸۶ حذف شد. مجلس می‌تواند از رئیس‌جمهور یا وزرا سوال کند و آنها را برای پاسخ به حضور در جلسات مجلس ملزم نماید. رئیس‌جمهور در برابر مصوبات مجلس حق وتو ندارد و نمی‌تواند مجلس را منحل کند. با توجه به این که رئیس‌جمهور نه از طریق مجلس، که با رأی مستقیم مردم انتخاب می‌شود، رئیس‌جمهور لزوما رهبر اکثریت مجلس نیست. همچنین، رئیس‌جمهور فرمانده کل قوا

لطفا برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

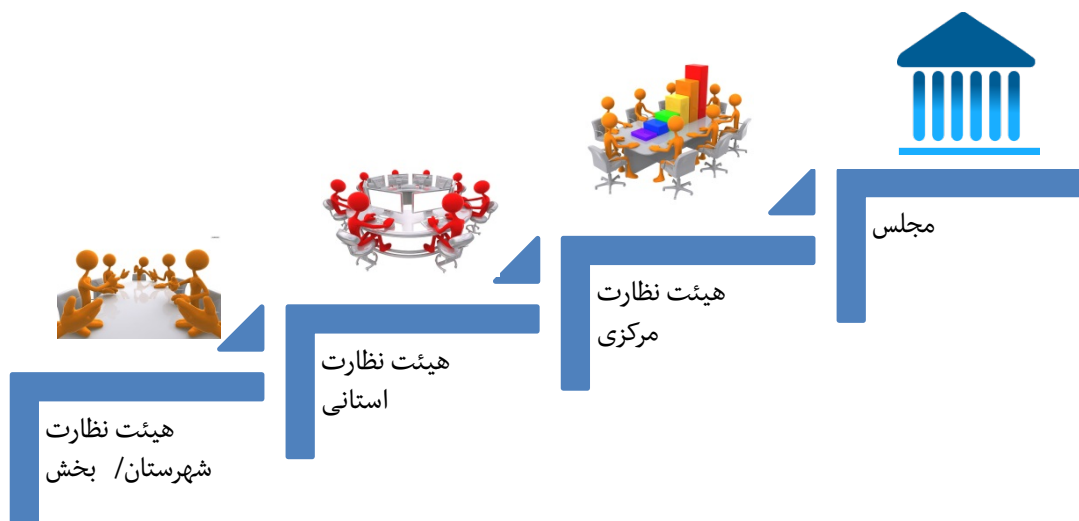
www.nabz-iran.com

محسوب نمی‌شود. این فرماندهی از رهبری آغاز شده و تا نیروهای مسلح و فرمانده سپاه ادامه می‌یابد. در حال حاضر، ایران تنها کشوری است که در آن قوه مجریه کنترل نیروهای مسلح را در دست ندارد.^{vi}

در انتخابات محلی، صلاحیت نامزدها باید در هیئت‌های نظارت شهرستان (برای شوراهای شهر) یا بخش (برای شوراهای روستا) تأیید شود. این هیئت‌ها مسئول تأیید صلاحیت نامزدها بر اساس ماده‌های ۲۶ و ۲۹ قانون انتخابات شوراها هستند. بر اساس این قانون، مجلس از طریق این هیئت‌ها مسئولیت نظارت بر انتخابات شوراها را بر عهده دارد. ابتدا، نمایندگان مجلس از بین خود پنج نفر را

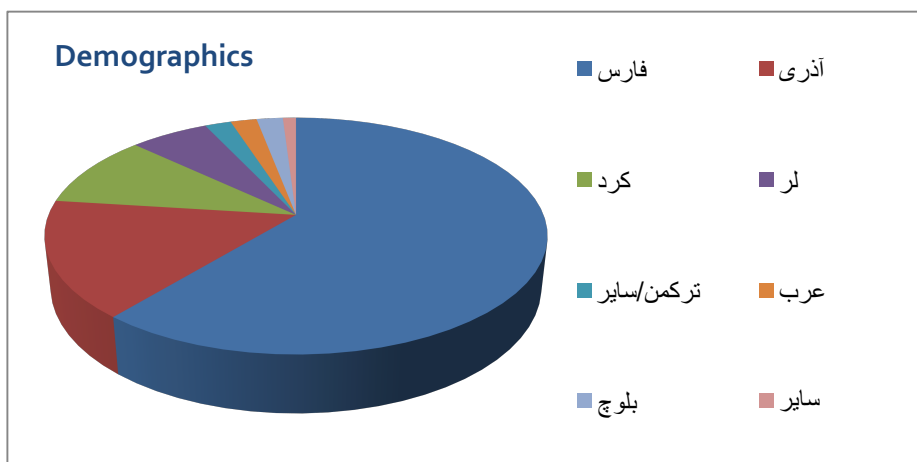
برای تشکیل هیئت نظارت مرکزی انتخاب می‌کنند. سپس هیئت نظارت مرکزی مسئولیت انتخاب هیئت‌های نظارت استانی را بر عهده می‌گیرد و این هیئت‌ها به نوبه خود هیئت‌های پنج‌نفری نظارت را در شهرستان‌ها و بخش‌ها منصوب می‌کنند.

نظام انتخاباتی شوراها مبتنی بر نظام اکثریتی است، و هر فرد واجد شرایط می‌تواند افرادی را به تعداد کرسی‌های شورا در حوزه انتخاباتی مربوط، از میان نامزدها انتخاب کند. نامزدها به ترتیب آرا کرسی‌ها را از آن خود می‌کنند

تا همه کرسی‌ها پر شوند.^{vii} وظیفه نظارت بر انتخابات محلی بر عهده وزارت کشور است. هیئت اجرایی در سطح محلی برای نظارت بر انتخابات شوراها تشکیل می‌شود. ریاست این هیئت بر عهده فرماندار (برای شورای شهر) و بخشدار (برای شورای روستا) است و رئیس اداره ثبت احوال، رئیس اداره آموزش و پرورش، و هشت نفر از معتمدان محلی از اعضای آن هستند. ابتدا فرماندار یا بخشدار ۳۰ نفر معتمد محلی را معرفی کرده و سپس این افراد جلسه‌ای تشکیل داده و هشت نفر (در شهر) یا هفت نفر (در روستا) را از میان خود انتخاب می‌کنند.

آمارهای جمعیتی رأی‌دهندگان

ایران کشوری چندقومیتی با بیش از ۸۰ قومیت (با زبان‌ها و لهجه‌های گوناگون) و فرقه مذهبی مختلف است. قومیت‌های مهم در سال ۹۲ عبارتند از: فارس (۶۱٪)، آذری (۱۶٪)، کرد (۱۰٪)، لر (۶٪)، ترکمن و دیگر قومیت‌های ترک (۲٪)، عرب (۲٪)، بلوچ (۲٪)، و سایر (۱٪). جمعیت فارس بیشتر

در فلات مرکزی متمرکز شده و سایر قومیت‌ها بیشتر در نواحی مرزی ساکن هستند.^{viii} همان‌گونه که پیش‌تر گفتیم، حدود ۵۰ میلیون ایرانی واجد شرایط رأی دادن هستند. عوامل جمعیتی مختلف، از جمله سن، قومیت، شهری شدن، و بیکاری، بر الگوی رأی دادن و ساختارهای دولتی تأثیر داشته‌اند. در ۲۰ سال گذشته، جمعیت ایران بیش از دو برابر شده است و حدود ۶۰ درصد جمعیت زیر ۳۰ سال و ۷۳/۴ درصد ساکن مناطق شهری هستند.^{ix}

روندها و عوامل جمعیتی زیر به اشکال مختلف بر رفتار رأی‌دهندگان تأثیر داشته‌اند:

- اندازه متوسط خانواده کاهش داشته و چشم‌انداز اجتماعی و اقتصادی خانواده‌ها مدرن‌تر شده است.
- ۷۰ درصد جمعیت در مناطق شهری زندگی می‌کنند و بنابراین به مسائلی مثل مدیریت شهری، حمل و نقل، محیط‌زیست و آلودگی توجه دارند.
- ۳۳ درصد زنان و ۵۰ درصد مردان در بازه سنی ۲۰ تا ۳۴ سال و مجرد هستند. این بخش از جمعیت (هفت درصد کل جمعیت) معمولاً ارزش‌های سنتی و مذهبی اکثریت نامزدها را نمایندنده افکار خود نمی‌دانند. روندها
- زنان سرپرست ۲/۵ میلیون خانوار هستند. این عدد در یک دهه اخیر از ۹/۵ درصد افزایش پیدا کرده و تعداد ۹۰۰,۰۰۰ خانوار به این عدد اضافه شده‌اند. شکل‌گیری خانوارهای متشکل از زنان مجرد باعث افزایش مطالبات در زمینه برابری و رفع تبعیض علیه زنان در سیاست و جامعه شده است.

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

غلبه سیاسی طبقه نخبه شهری بر انتخابات ملی نیز روند تمرکززدایی را به تأخیر انداخته و عدم بسیج سیاسی در حوزه‌های روستایی را به دنبال داشته است. پس از انقلاب و در دوران جنگ تحمیلی، دولت مرکزی از اعطای اختیارات به اقلیت‌های قومی در مناطق دورافتاده جغرافیایی از طریق تمرکززدایی هراس داشته، چرا که آن را مخل تحکیم قدرت یا اقدامات جنگی می‌دانسته است.^{xi} اما پس از پایان جنگ، به ویژه با رشد سریع جمعیت و شهری شدن، مشخص شد دولت مرکزی نمی‌تواند تمام برنامه‌ریزی‌ها را در همه شهرها و روستاها در دست بگیرد.

زنان در انتخابات

زنان برای ورود به دولت با موانع خاص روبرو هستند. زنان به دلیل وجود فرهنگ سیاسی مردمحور و باور رایج در خصوص نبود صلاحیت در زنان، معمولاً از ورود به این عرصه‌ها محروم می‌شوند. برای مثال، در خرداد ۹۲، سیاهکالی مرادی پس از انتخاب شدن در شورای شهر قزوین، به دلیل عدم رعایت شئونات از حضور در شورای شهر منع شد.^{xii} با وجود به دست آوردن بیش از ۱۰,۰۰۰ رأی که او را در میان ۱۶۳ نامزد در رتبه چهاردهم قرار می‌داد و کسب کرسی شورای شهر، هیئت بررسی انتخابات او را به دلیل عدم رعایت شئونات اسلامی در تبلیغاتش رد صلاحیت کرد.^{xiii} در همین رابطه، در تیرماه ۲۰۱۳، یکی از مدیران شهرداری تهران سعی داشت در دفاتر خود تفکیک جنسیتی ایجاد کرده و از استخدام منشی و مدیر دفتر زن توسط معاونان و مدیران خود جلوگیری کند، چرا که معتقد بود باید «از زنان در برابر آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی محافظت کرد».^{xiv}

نبود منابع مالی مستقل برای زنان نیز حضور آنها را در انتخابات دشوار می‌سازد. چون نامزدها معمولاً هزینه‌های اجرایی تبلیغات‌شان را خودشان می‌پردازند (از طریق منابع شخصی یا با جمع کردن منابع مالی)، منابع مالی هر نامزد می‌تواند بر توانایی او

برای شرکت در انتخابات تأثیر بگذارد.^{xv} حتی اگر زنی بتواند وارد فهرست انتخاباتی شود، باز هم نسبت زنان در مقایسه با مردان کمتر است، و شرایط حاکم سیاسی معمولاً این وضعیت را بدتر می‌کند. مطالعه‌ای در این زمینه نشان داده است که در اولین دوره شوراهای شهر، با این که در ۱۰۹ شورا از ۷۱۷ شورای شهر، زنان رأی اول یا دوم را داشته‌اند، بیش از ۷۰ درصد زنان منتخب، منشی یا عضو عادی بوده‌اند.^{xvi} در انتخابات ۹۰ مجلس - اولین انتخابات مجلس پس از انتخابات بحث‌برانگیز ۸۸ و سرکوب شدید اعتراضات - ۴۲۸ نفر از ۵,۳۹۵ نامزد زن بودند که فقط ۷ درصد کل نامزدها است؛ چهار سال پیش از آن، ۱۲ درصد نامزدها زن بودند. در انتخابات ۹۴ مجلس، بیش از ۱۲,۰۰۰ نفر نامزد شدند که ۱,۴۳۴ نفر آنها زن بودند که ۱۲ درصد کل افراد ثبت‌نامی را تشکیل می‌دادند.

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

پس از بررسی صلاحیت‌ها به دست ۱۲ عضو شورای نگهبان، تعداد نامزدها به ۶,۲۲۹ نفر کاهش یافت که شامل ۵۸۶ زن بود. با این وجود، ۱۸ زن در مجلس جدید صاحب کرسی شدند که بالاترین تعداد پس از تأسیس جمهوری اسلامی است.

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید

www.nabz-iran.com

ما را در به‌روزرسانی این اطلاعات یاری کنید. در صورت مشاهده هر گونه اشتباه در این متن، موضوع را با درج منبع اطلاع دهید.

لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر با info@nabz-iran.com تماس بگیرید
www.nabz-iran.com

- ⁱ کیان تاجبخش، «پیش نویس فاز اول مدیریت شهری و تمرکززدایی در ایران»، طرح مدیریت شهری منطقه‌ای و تمرکززدایی بانک جهانی، نوامبر ۲۰۰۳
- ⁱⁱ فردریک کاگان، «ساختار سیاسی ایران»، مؤسسه امریکن انترپرایز، ۱ مارس ۲۰۰۹
- ⁱⁱⁱ فرزانه ثابت، «انتخابات ۹۴ در ایران: تغییر یا تداوم؟» مؤسسه صلح بین‌المللی کارنگی، ۹ ژوئن ۲۰۱۶
- ^{iv} «گزارش ایران»، رادیو آزادی اروپا، رادیو آزادی، ۲۴ فوریه ۲۰۰۳، ج. ۶، ش. ۸
- ^v انتخابات در صورتی به دور دوم می‌رود که در دور اول هیچ نامزدی حائز اکثریت آرا یا دست کم ۲۵ درصد آرا نشود.
- ^{vi} امنیت قدرت در ایران، فرانت‌لاین-پی بی اس.
- ^{vii} یاسمین عالم، یورگن الکیت، و مهرانگیز کار، «دوگانگی در طراحی: نظام انتخاباتی ایران»، بنیاد بین‌المللی نظام‌های انتخاباتی، مارس ۲۰۱۱
- ^{viii} «اقلیت‌های ایران ۲: تنوع قومیتی»، ایران پرایمر، مؤسسه صلح ایالات متحده، ۳ سپتامبر ۲۰۱۳.
- ^{ix} تد رگنیکا، «انتخابات ۹۴ ایران»، الجزیره
- ^x «کلید جوانان ایرانی در انتخابات»، ایران پروجکت، ۱ ژوئن ۲۰۱۳
- ^{xi} کیان تاجبخش، «تمرکززدایی سیاسی و ایجاد دولت محلی در ایران: تحکیم یا تغییر حکومت دینی؟» پژوهش‌های اجتماعی، ج. ۶۷، ش. ۲: ایران پس از انقلاب (تابستان ۲۰۰۰)، صص. ۳۷۷-۴۰۴
- ^{xii} آدام ویتنال، «جذابیت بیش از حد نامزد شورای شهر»، ایندپندنت، ۱۴ اوت ۲۰۱۳
- ^{xiii} «جذابیت بیش از حد برای آیت‌الله؟ ممنوعیت عضو شورای شهر به دلیل شباهتش به مدل‌ها»، العربیه، ۱۴ اوت ۲۰۱۳
- ^{xiv} «حذف گسترده زنان از مدیریت شهر تهران»، مرکز حقوق بشر ایران، ۱۸ ژوئیه ۲۰۱۴
- ^{xv} تارا پووی و الهه رستمی-پووی، زنان، قدرت، و سیاست در ایران قرن بیست و یک (اگزون، روتلج، ۲۰۱۶)
- ^{xvi} زهره خوش‌نمک، «زنان شهردار در ایران»، روز ۲۵۰۰، ۱ ژوئن ۲۰۰۷

